

Μανιφέστο για τη Συμπαράταξη της Σοσιαλδημοκρατίας, της Ριζοσπαστικής Αριστεράς και της Πολιτικής Οικολογίας

«Κανένας δεν θα πρέπει να είναι τόσο πλούσιος ώστε να μπορεί να εξαγοράσει κάποιον άλλο, και κανένας τόσο φτωχός ώστε να αναγκάζεται να πουλήσει τον εαυτό του» (Ζαν Ζακ Ρουσσώ)

«Μπορούμε να τα καταφέρουμε και εμείς σήμερα- και θα το κάνουμε» (Μπέρνι Σάντερς)

Ο κόσμος όπως τον γνωρίζαμε αλλάζει μπροστά στα μάτια μας. Οι βεβαιότητες των μεταπολεμικών κοινωνιών καταρρέουν. Ζούμε μια εποχή στην οποία οι ανισότητες βαθύνουν και διευρύνονται, η κλιματική κρίση επεκτείνεται σε όλες τις γωνιές της γης, οι δυσσίωνες γεωπολιτικές εξελίξεις συντείνουν στην κατάρρευση του Διεθνούς Δικαίου, η ψηφιακότητα αλλάζει όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας μας και οι αλόγιστες χρήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης συχνά έρχονται σε αντίθεση με τις μεταπολεμικές δημοκρατικές κατακτήσεις.

Μέσα σ' όλα αυτά η πολιτική και οι ιδέες έχουν πάψει να εμπνέουν. Κόντρα στους καιρούς εμείς πιστεύουμε και στην πολιτική και στις ιδέες. Και θέλουμε ν' αλλάξουμε αυτή την κρίση εμπιστοσύνης προς αυτές. Σε αυτές τις συνθήκες θεωρούμε πως η διάκριση Αριστεράς-Δεξιάς όχι μόνο δεν είναι ξεπερασμένη όπως διατείνονται ορισμένοι, στρώνοντας ουσιαστικά τον δρόμο για την άκρα δεξιά, αλλά είναι πιο επίκαιρη από ποτέ, καθώς αποτυπώνει τις συγκρουόμενες απαντήσεις στα κρίσιμα προβλήματα της εποχής. Υπό αυτούς τους όρους, η σύγκλιση των τριών ρευμάτων της Αριστεράς του 20ού αιώνα, της Σοσιαλδημοκρατίας, της Ριζοσπαστικής και Ανανεωτικής Αριστεράς και της Πολιτικής Οικολογίας, αναδεικνύεται σε κρίσιμη πολιτική αναγκαιότητα.

Οι τρεις αυτές δυνάμεις διαμορφώθηκαν μέσα από διαφορετικές ιστορικές διαδρομές και συμπυκνώνουν διακριτές προτεραιότητες: η πρώτη την εμπειρία της διακυβέρνησης, του φιλοευρωπαϊσμού και του κοινωνικού κράτους, η δεύτερη τη διεκδίκηση βαθύτερων κοινωνικών μετασχηματισμών και την ώσμωση με τα νέα κοινωνικά κινήματα, η τρίτη την επίγνωση των ορίων του πλανήτη και την ανάγκη ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης. Οι διαφορές τους δεν μπορούν να αποσιωπηθούν ούτε και να εξομαλυνθούν τεχνητά. Αφορούν στη στάση απέναντι στην αγορά, στο εύρος της κρατικής παρέμβασης, στην έννοια της ανάπτυξης και στη μεθοδολογία της πολιτικής αλλαγής. Ωστόσο, οι σημερινές ιστορικές συνθήκες καθιστούν τις διαφορές αυτές όχι πλέον ανυπέρβλητα εμπόδια αλλά πεδία δημιουργικής σύγκλισης.

Η σύγκλιση αυτή υπαγορεύεται από τις νέες πραγματικότητες και συνιστά το νέο σύγχρονο πολιτικό

υποκείμενο που θα μπορέσει να προβάλλει πειστικές θέσεις που θα απαντούν στις ανάγκες και τα προβλήματα των πολιτών. Γιατί σήμερα, η ανάγκη για σύγκλιση δεν αφορά μόνο την ανταλλαγή ιδεών ή τον προγραμματικό διάλογο αλλά τη συγκρότηση μιας ενιαίας πολιτικής δύναμης με ικανότητα διακυβέρνησης. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ο προοδευτικός πόλος καταγράφει υποχώρηση ή και περιθωριοποίηση. Η ευρωπαϊκή εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών δείχνει ότι χωρίς συνεκτικές προοδευτικές πλειοψηφίες, οι κοινωνίες διολισθαίνουν είτε σε νεοφιλελεύθερες είτε σε ακροδεξιές επιλογές. Ακριβώς γι' αυτό, η ανασύνθεση του προοδευτικού χώρου δεν αποτελεί απλώς μια πολιτική επιλογή, αλλά όρο επιβίωσης και προοπτικής για την ίδια την Ευρώπη. Μόνο μέσα από μια νέα ενιαία και αξιόπιστη πολιτική έκφραση μπορεί να ανακτηθεί η κοινωνική επιρροή, να διαμορφωθούν πλειοψηφίες και να διατυπωθεί ένα πειστικό σχέδιο για το μέλλον.

Το ιστορικό δίλημμα «μεταρρύθμιση ή επανάσταση», που σφράγισε και δίχασε την ευρωπαϊκή Αριστερά στον 20ό αιώνα, δεν μπορεί πλέον να καθοδηγεί τις επιλογές του παρόντος. Οι σύγχρονες προκλήσεις υπερβαίνουν αυτούς τους διαχωρισμούς και απαιτούν νέες ιδεολογικές συνθέσεις αλλά και οργανωτικές αποκρυσταλλώσεις.

Η σύγκλιση των τριών ρευμάτων, λοιπόν, δεν μπορεί να γίνει με όρους του προηγούμενου αιώνα, αλλά με μια νέα πολιτική λογική που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής: δημοκρατική, εφαρμόσιμη και ταυτόχρονα μετασχηματιστική. Σήμερα, η πρόκληση δεν είναι η επιλογή ανάμεσα στη σταδιακή αλλαγή και τη ρήξη, αλλά η σύνθεσή τους σε μια νέα πολιτική στρατηγική. Οι σύγχρονες συνθήκες απαιτούν μεταρρυθμίσεις προς όφελος των πολλών, αλλαγές με βάθος και διάρκεια, που να ανοίγουν δρόμους για ουσιαστικούς κοινωνικούς μετασχηματισμούς, καθώς και ρήξεις όπου οι δομές εξουσίας αναπαράγουν ανισότητες και αδιέξοδα. Γιατί για την σύγχρονη Αριστερά η πολιτική δεν είναι η τέχνη του εφικτού αλλά η διεύρυνση των ορίων του εφικτού.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η σοσιαλδημοκρατία οφείλει να απομακρυνθεί από τις λογικές διαχείρισης και να συναντηθεί με το πνεύμα του ριζοσπαστισμού στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων και της διαφθοράς· η ριζοσπαστική και ανανεωτική Αριστερά να επεξεργαστεί ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες πολιτικές για την παραγωγική ανασυγκρότηση και τη θεσμική ανασύνταξη της χώρας· και η πολιτική οικολογία να ενσωματωθεί στον πυρήνα ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης που θα συνδυάζει βιωσιμότητα, ενεργειακή ασφάλεια και κοινωνική δικαιοσύνη.

Σε μια εποχή στην οποία οι κοινωνικές, τεχνολογικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις απαιτούν μια συνεκτική πρόταση προοδευτικής διακυβέρνησης, η σύγκλιση των τριών αυτών δυνάμεων δεν μπορεί να αποτελεί μια τεχνητή συγκόλληση, ένα κολάζ θέσεων ή μια συγκυριακή επιλογή, αλλά μια διαδικασία σύνθεσης εμπειριών και σχεδιασμών για το μέλλον, μία πράξη πολλαπλασιασμού και όχι άθροισης. Απέναντι στην κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού αλλά και του κοινωνικού αυτοματισμού,

ιδιαίτερα στα μεσαία στρώματα, που μεταθέτει την ευθύνη της φτώχειας στους ίδιους τους φτωχούς, χρειάζεται ένα σχέδιο μακράς πνοής που θα συνέχει την Αριστερά της Νέας Εποχής: την Κυβερνώσα Αριστερά που αναζητούν σήμερα οι προοδευτικοί πολίτες στον τόπο μας.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά θέτει ως πρωταρχικό στόχο την εξασφάλιση της ειρήνης και του Διεθνούς Δικαίου σε έναν κόσμο αστάθειας και αυξανόμενων πολέμων.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά απευθύνεται σε μια κοινωνία που δοκιμάζεται σκληρά και συνάμα αναζητεί εναλλακτικές ιδέες και κυρίως λύσεις. Ο κοινωνικός αποκλεισμός και η ιδεολογία του κοινωνικού αυτοματισμού είναι οι μεγαλύτεροι εχθροί της και δεν συναινεί να υπάρχει κανένας και καμία κοινωνικά αποκλεισμένος/αποκλεισμένη.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά υπόσχεται την λειτουργία των θεσμών της δικαιοσύνης ώστε να αποκατασταθεί η αίσθηση δικαίου στους πολίτες.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά θα οικοδομήσει τις κοινωνικές δομές, και πρώτα απ' όλα τους θεσμούς υγείας και εκπαίδευσης, στις οποίες όλοι οι πολίτες θα έχουν ισότιμη πρόσβαση.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά μάχεται ενάντια στο μισογυνισμό, στα έμφυλα στερεότυπα και στις διακρίσεις.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά έχει ως πρότερο μέλημα της την ισότητα. Και μπροστά στην εφαρμογή της ισότητας των ευκαιριών δεν λησμονεί την ανισότητα των αφετηριών, γιατί πιστεύει πως κάθε άνθρωπος αξίζει να ανταμείβεται σύμφωνα με τα προσόντα, τις γνώσεις και τις δεξιότητές του, αλλά συνάμα και πως κάθε άνθρωπος ανεξαρτήτως προσόντων, γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων δικαιούται να έχει μια θέση στην κοινωνία.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά πρεσβεύει το σεβασμό της ζωής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με έμφαση σε όσες και όσους κινδυνεύουν από τις διεθνείς συγκρούσεις.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά καλείται να διαδραματίσει με ευθύνη έναν καίριο ρόλο στο διεθνές

πεδίο, όπου ο πόλεμος των αγορών παράγει διαρκώς γεωπολιτικές κρίσεις, όπου οι εθνικές οικονομίες ακολουθούν τις απαιτήσεις του πολέμου αντί να αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές ανισότητες και την κλιματική κρίση. Πρωτίστως, όμως, καλείται να διαμορφώσει ένα νέο δίκαιο κοινωνικό συμβόλαιο με τους μη ευνοημένους των αγορών, τους μισθωτούς και τα φθίνοντα μεσαία στρώματα που αγωνιούν για το αύριο, τον αγροτικό κόσμο που δοκιμάζεται σκληρά τα τελευταία χρόνια, τη νέα γενιά της επισφάλειας που ως λύση στα αδιέξοδά της βλέπει είτε τη φυγή στο εξωτερικό είτε την απασχόλησή της σε υποαμοιβόμενες και με προβληματικές συνθήκες εργασίες, τα άτομα που έρχονται καθημερινά αντιμέτωπα με έμφυλες ή φυλετικές διακρίσεις και κοινωνικά στερεότυπα που τα εκτοπίζουν από την κοινωνία.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά καλείται να αφουγκραστεί τους νέους και την κοινωνία συνολικά και να διαμορφώσει μια ανανεωμένη συνεκτική αφήγηση που θα δίνει νόημα στις ζωές όλων, θα απαντά στην πρόδηλη ανάγκη μιας ευρείας έντιμης συμμαχίας και θα επιτρέπει στους ανθρώπους κάθε γενιάς, και πρώτα απ' όλα στους νέους, να εμπνευστούν και πάλι από την πολιτική.

✓ Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά χρειάζεται να διατυπώσει ρεαλιστικές προτάσεις και ένα όραμα για το μέλλον, που δεν παραπέμπει σε ουτοπικούς κόσμους, αλλά που θα διαγράφει ένα πειστικό αύριο στους πολίτες.

Ξέρουμε πολύ καλά πως τα προγράμματα και οι υποσχέσεις από μόνα τους δεν αρκούν, συνάμα πρέπει να μας κινεί ένα όραμα για τον κόσμο του αύριο, μια σαφώς διατυπωμένη πρόταση που να συνδυάζει τον ρεαλισμό με τη ριζοσπαστική ευαισθησία απέναντι στην τεχνοκρατική διαχείριση της πολιτικής κρίσης. Σε αυτή την κατεύθυνση, η Κυβερνώσα Αριστερά διεκδικεί τη συγκρότηση μιας νέας προοδευτικής πλειοψηφίας, η οποία θα αντιμετωπίζει το βασικό ερώτημα της εποχής: τι πρέπει να γίνει για να μπορούν οι πολίτες να ζουν με ασφάλεια, αξιοπρέπεια, ισότητα, δικαιοσύνη και προοπτική;

Αυτή η Κυβερνώσα Αριστερά διεκδικεί μια κοινή πολιτική απάντηση που θα:

➤ Δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση του κόσμου της εργασίας, στη μείωση των ανισοτήτων, στην κοινωνική δικαιοσύνη, στην αναδιανομή των εισοδημάτων, στην εξάλειψη των έμφυλων, φυλετικών και κοινωνικών διακρίσεων, στα ανθρώπινα δικαιώματα και στη διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας,

➤ υπερασπίζεται τα δημόσια αγαθά – την ενέργεια, το νερό, το περιβάλλον – ως θεμέλια συλλογικής ασφάλειας,

- προστατεύει το δημόσιο συμφέρον, την υγεία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό,

- ενισχύει τη δημοκρατία, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, την ισότιμη εκπροσώπηση και μεταχείριση, ως προϋποθέσεις εμπιστοσύνης,

- προωθεί ένα κράτος δίκαιο και ισχυρό, όπου η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών εγγυάται την ασφάλεια ζωής και κοινωνικής προοπτικής με πόρους που θα αντλούνται και από τη φορολογία των υπερκερδών, αλλά κυρίως από την προοδευτική φορολογία,

- εγγυάται αξιοπρεπείς μισθούς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας.

- δεσμεύεται για την ενίσχυση των πρωτοβουλιών για τα κοινά και την αλληλέγγυα οικονομία,

- και στηρίζει ένα κράτος αποκεντρωμένο με ισχυρούς Αυτοδιοικητικούς Θεσμούς.

Ποιος είναι ο κόσμος μας σήμερα;

Η διεθνής πραγματικότητα

Σήμερα το διεθνές σύστημα χαρακτηρίζεται από τεράστια ρευστότητα, με κυρίαρχα τα στοιχεία της πολυπολικότητας και της μεταβλητής γεωπολιτικής δυναμικής, της ταυτόχρονης ύπαρξης δυνάμεων συνεργασίας και αντιπαλότητας. Εδώ και πολλά χρόνια, αλλά ιδιαίτερα μετά τη δεύτερη εκλογή του Τραμπ στην προεδρία των ΗΠΑ, διαμορφώνεται ένα περιβάλλον βαθιάς αβεβαιότητας και αστάθειας. Μετράμε ήδη εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς και ανυπολόγιστες υλικές καταστροφές από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τη γενοκτονία στη Γάζα, τη στρατιωτική επίθεση των ΗΠΑ στο Ιράν, και τους βομβαρδισμούς στο Λίβανο. Η επιβολή από τον Τραμπ δασμών σε αντιπάλους και συμμάχους, το διαβόητο Συμβούλιο Ειρήνης για τη Γάζα, οι απειλές κατά της Γροιλανδίας, ο στραγγαλισμός της Κούβας, οι απαγωγές ηγετών και η απροκάλυπτη ενίσχυση των ακροδεξιών κομμάτων της Ευρώπης διαμορφώνουν μια εικόνα ρήξης με τη μέχρι σήμερα γνώριμη κατάσταση της διεθνούς πραγματικότητας και αναγγέλλουν την έλευση μιας πρωτόγνωρης και άκρως αντιδραστικής τάξης

πραγμάτων. Οι ΗΠΑ, από ένα πανίσχυρο κράτος που θεωρούσε την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ενότητας προϋπόθεση και για τη δική του ασφάλεια, σήμερα μετατρέπεται σε κράτος-ταραξία που βλέπει την Ευρώπη ως τον μεγαλύτερο αντίπαλό του, δίπλα στην Κίνα. Σε όλα αυτά θα πρέπει να προστεθούν οι εκθετικά αυξανόμενες δαπάνες για πολεμικό υλικό, το πρόγραμμα Re-arm Europe που απορροφά τεράστια κονδύλια τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε κοινωνικά προγράμματα, η ολοένα και πιο συχνή χρήση της ορολογίας για χρήση πυρηνικών όπλων, και η γενικευμένη επιτήρηση των πολιτών.

Παράλληλα, και η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια τετραπλή κρίση: κοινωνική ανισότητα, αποβιομηχάνιση, άνοδο της Ακροδεξιάς και κρίση της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης. Η αδράνεια της ηγεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στα μείζονα αυτά θέματα αφήνει έδαφος στον αντιευρωπαϊσμό και έναν πολιτικό λόγο περί «ευρωπαϊκής παρακμής». Η κριτική στις ανεπάρκειες της σημερινής ευρωπαϊκής ηγεσίας είναι αναμφίβολα αναγκαία. Το ίδιο αναγκαία είναι και η ανατροπή ενός κλίματος που υπονομεύει τις προοδευτικές και φιλοευρωπαϊκές δυνάμεις, με δεδομένο μάλιστα ότι οι κανόνες του αναγκαστικού διεθνούς δικαίου δεν έχουν αλλάξει και ότι η περιφερειακή και διεθνής οργάνωση εξακολουθούν να εκπροσωπούνται κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον απολογισμό των τελευταίων εξελίξεων είναι θετικό το γεγονός ότι, διστακτικά αλλά σταθερά, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κινητοποιούνται δυνάμεις, οι οποίες ζητούν πιο επιτακτικά την πολιτική ενοποίησή της, στο δρόμο που έχουν χαράξει εδώ και πολλά χρόνια ορισμένοι ριζοσπάστες αριστεροί και σοσιαλδημοκράτες ηγέτες. Η ανασυγκρότηση μιας προοδευτικής ευρωπαϊκής στρατηγικής αποτελεί βασική προϋπόθεση για μια δημοκρατική και κοινωνική Ευρώπη. Ενωμένες οι δυνάμεις των τριών ρευμάτων της ευρωπαϊκής Αριστεράς οφείλουν να βρουν κοινό βηματισμό σε καινοτόμα μονοπάτια που αφορούν τα μεγάλα ζητήματα της περιφερειοποίησης και παγκοσμιοποίησης, προκειμένου να καταθέσουν μια πραγματικά προοδευτική, εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης απέναντι στην τραμπικη αμφισβήτηση του Διεθνούς Δικαίου.

Η ελληνική πραγματικότητα

Η ελληνική κοινωνία βρίσκεται μπροστά σε μια νέα ιστορική καμπή. Οι διαδοχικές κρίσεις της τελευταίας δεκαπενταετίας – οικονομική, υγειονομική, ενεργειακή, οικολογική και θεσμική – έχουν μεταβάλει βαθιά τη σχέση των πολιτών με το κράτος, την οικονομία και τη δημοκρατία. Ένα διάχυτο αίσθημα αγωνίας διαπερνά την καθημερινότητα των πολλών, και κυρίως των νέων ανθρώπων που αδυνατούν να σχεδιάσουν το μέλλον τους. Η ανασφάλεια, η ιδεολογική ρευστότητα, η σύγκρουση οικονομικών συμφερόντων και η συνακόλουθη παραγωγή ανισοτήτων και πολιτισμικών φοβικών συμπεριφορών, καθώς και η υποχώρηση της αξίας του γνωστικού κεφαλαίου, βιώνονται από την πλειονότητα των πολιτών και συγκλίνουν σε μια ισχυρή κοινωνική ζήτηση για κράτος δικαιοσύνης και πρόνοιας. Αυτή η κοινωνική πλειοψηφία των προοδευτικών πολιτών αναζητά σήμερα την πολιτική εκπροσώπηση της.

Η ανάγκη για μια νέα προοδευτική σύνθεση στην Ελλάδα δεν προκύπτει μόνο από τις διεθνείς εξελίξεις, αλλά και από τις βαθιές ιδιομορφίες της ίδιας της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Τα διαφορετικά ρεύματα της Αριστεράς στη χώρα -η σοσιαλδημοκρατία, η ριζοσπαστική Αριστερά και η πολιτική οικολογία- έχουν διαμορφωθεί μέσα σε ένα περιβάλλον όπου η διαφθορά, το πελατειακό κράτος και η αδύναμη παραγωγική βάση υπονόμισαν διαχρονικά τόσο την ανάπτυξη όσο και την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς. Η φυγή των νέων στο εξωτερικό, η συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής, η εξάρτηση από ένα μοντέλο φθηνής και μονοδιάστατης ανάπτυξης, καθώς και οι αυξανόμενοι ενεργειακοί και περιβαλλοντικοί περιορισμοί, καταδεικνύουν τα όρια του σημερινού παραγωγικού προτύπου. Ταυτόχρονα, η τεχνολογική μετάβαση και η ενεργειακή πίεση καθιστούν την οικολογική διάσταση κεντρική και όχι συμπληρωματική.

Η σύγκλιση αυτών των ρευμάτων στο ελληνικό πολιτικό περιβάλλον δεν είναι ούτε εύκολη ούτε αυτονόητη. Είναι, όμως, απολύτως αναγκαία. Γιατί χωρίς αυτήν, η χώρα θα παραμείνει εγκλωβισμένη σε ένα μοντέλο χαμηλής παραγωγικότητας, άνισης κατανομής πόρων και διαρκούς κοινωνικής ανασφάλειας. Αντίθετα, μια νέα προοδευτική σύνθεση μπορεί να αποτελέσει τη βάση για ένα αξιόπιστο σχέδιο εθνικής ανασυγκρότησης, που θα αποκαθιστά την εμπιστοσύνη στους θεσμούς, θα συγκρατεί τη νέα γενιά και θα ανοίγει δρόμους για μια δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη.

Η επταετής διακυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας

Στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, κοινός τόπος στη δημόσια συζήτηση ήταν η ανάγκη να σταματήσει η παραγωγική αποδιάρθρωση της χώρας και να υπάρξει ένα μοντέλο παραγωγικής ανασυγκρότησης. Σήμερα, 18 χρόνια μετά, βρισκόμαστε σε πολύ χειρότερο σημείο: η παραγωγική αποδιάρθρωση για λίγο μόνο ανακόπηκε και σήμερα συνεχίζει ακάθεκτη. Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων κατευθύνεται στον τουρισμό, στα ακίνητα και στο χρηματιστήριο. Το Ταμείο Ανάκαμψης που θα μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας μετατράπηκε σε μηχανισμό ενίσχυσης μιας ομάδας επιχειρηματιών που βρίσκονται κοντά στην κυβέρνηση: 30 μεγάλες επιχειρήσεις πήραν το 87% των δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ έμειναν έξω οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Δίπλα σε αυτές τις μεγάλες επιχειρήσεις υπάρχουν εταιρείες που πλουτίζουν με κρατικό χρήμα, με απευθείας αναθέσεις από υπουργεία και οργανισμούς, αναπαράγοντας το μοντέλο της κρατικοδίαιτης επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, υπάρχουν τομείς που υποχρηματοδοτούνται ή υποστελεχώνονται, με αποτέλεσμα την απαξίωσή τους και την εμφάνιση του ιδιωτικού τομέα να καλύπτει τις αντίστοιχες ανάγκες, σε βάρος των πολιτών που καλούνται να πληρώσουν το τίμημα. Αυτό ακριβώς καταμαρτυρεί το γεγονός ότι οι ιδιωτικές δαπάνες για την υγεία και την εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι υπερδιπλάσιες

από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πραγματική οικονομία στενάζει από την έλλειψη σχεδιασμού για την ανάπτυξη και την απουσία ενός πλαισίου δανειοδότησης. Ο αγρο-διατροφικός τομέας συρρικνώνεται μαζί με το εισόδημα των αγροτών που εγκαταλείπουν την ύπαιθρο. Η μεταποίηση στην Ελλάδα παραμένει πίσω από τις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και υστερεί πολύ σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ πολλές βιομηχανίες συνεχίζουν να κλείνουν χωρίς να δημιουργούνται νέες. Από την άλλη πλευρά, το σύμπλεγμα «τουρισμός- real estate» έχει φτάσει στα όριά του και ήδη βιώνουμε τις αρνητικές του επιπτώσεις: εκτίναξη των ενοικίων, καταστροφή του περιβάλλοντος και αλλοίωση της φυσιογνωμίας του τόπου, σκληρή εκμετάλλευση των νέων εργαζομένων, εξάντληση των φυσικών πόρων και επιχειρηματική «μονοκαλλιέργεια» (καφέ, μπαρ, εστιατόρια, κλπ.).

Η επταετία Μητσοτάκη δημιούργησε τεράστια χάσματα και ανισότητες. Στέρησε προοδευτικά όλα τα εργαλεία της ανταγωνιστικής υγιούς ανάπτυξης από τη χώρα και της αξιοπρέπειας από τους πολίτες, ενώ εξακολουθεί να υποβαθμίζει την αξία της εργασίας, επιλέγοντας να δωρίζει το όφελος που παράγεται από τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία εξ ολοκλήρου στους επιχειρηματίες και να μην επιβραβεύει τη συμμετοχή των εργαζόμενων σ' αυτή την επιτυχία. Από την άλλη, η απελευθέρωση της ιδιωτικοποίησης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, η απροθυμία απορρόφησης κονδυλίων από το Ταμείο Ανάκαμψης για την ενίσχυσή της και η συστηματική της υποχρηματοδότηση, σε απόλυτη ευθυγράμμιση με την αντίστοιχη απίσχναση της Δημόσιας Υγείας, την υποστελέχωση των δημόσιων νοσοκομείων και μονάδων υγείας, αποκαλύπτουν περίτρανα το αντιπαραγωγικό, χωρίς σχεδιασμό και χωρίς μέριμνα για την κοινωνία, μοντέλο διακυβέρνησης της ΝΔ.

Η ακρίβεια που προκύπτει από πολιτικές που διαμορφώνει η «συμμαχία» των καρτέλ με την κυβέρνηση, η εργασιακή και η κοινωνική ανασφάλεια, η στεγαστική κρίση, οι ταπεινωτικοί μέσοι μισθοί, είναι ορισμένα μόνο από τα αποτελέσματα της επταετούς διακυβέρνησης της ΝΔ. Από την άλλη, η παράλυση των πάλοι ποτέ Δημόσιων Οργανισμών, οι απαράδεκτες εργασιακές συνθήκες σε πολλούς χώρους, η διάχυτη διαφθορά στην κοινωνική σφαίρα, η υπονόμηση των ελεγκτικών μηχανισμών και οι παραβιάσεις των ατομικών δικαιωμάτων οδήγησαν ήδη επανειλημμένα σε εγκληματικά επακόλουθα (βλ. Τέμπη, Βιολάντα, υποκλοπές, ΟΠΕΚΕΠΕ, κλπ.), ενώ παράλληλα ο αυταρχισμός που κρύβεται πίσω από το «επιτελικό» κράτος και η ενίσχυση των δυνάμεων της αντιπολιτικής και της Ακροδεξιάς, αποσυναρμολογούν με καταγιστικούς ρυθμούς τη δημοκρατία.

Σήμερα, η μόνη κανονικότητα είναι ότι «δεν βγαίνει ο μήνας». Η πολιτική έχει γίνει πολύ προσοδοφόρα για την εξουσία και πολύ δαπανηρή για τους πολίτες. Ένα αδίστακτο πελατειακό σύστημα κατευθυνόμενο από το Μέγαρο Μαξίμου «δεσμεύει» συνειδήσεις υπέρ των οικονομικά ισχυρών και των φίλων της Κυβέρνησης για διευθετήσεις και ρουσφέτια. Το οικονομικό μοντέλο της Δεξιάς είναι

ένας συνδυασμός κείνσιανισμού για τις τράπεζες και νεοφιλελεύθερων πολιτικών για τον κόσμο της εργασίας. Αυτό δεν μπορεί να συνεχίζεται. Η δική μας πρόταση βασίζεται στην ενίσχυση του κόσμου της εργασίας.

Προτεραιότητά μας ο κόσμος της εργασίας

Δυστυχώς, στις μέρες μας η εργασία δεν εγγυάται ένα καλό βιοτικό επίπεδο. Η τιμή της έχει πέσει κάτω από το κόστος αναπαραγωγής της. Στα προηγούμενα χρόνια φτωχοί ήταν κυρίως οι άνεργοι. Σήμερα, 1,5 εκατ. μισθωτοί στη χώρα μας είναι φτωχοί, παρότι έχουν δουλειά. Το προκάριατο, δηλαδή η μεγάλη μερίδα εργαζομένων, κυρίως νέοι άνθρωποι, που ζει υπό καθεστώς επισφάλειας, προσωρινών συμβάσεων, «ευέλικτης» απασχόλησης και ανεπαρκούς κοινωνικής προστασίας, αποτελεί μια νέα μορφή σύγχρονου προλεταριάτου που γεννήθηκε μέσα από τη νεοφιλελεύθερη απορρύθμιση της εργασίας. Πρόκειται για μια κοινωνική ομάδα χωρίς σταθερό εισόδημα, χωρίς συλλογική εκπροσώπηση και χωρίς ορατό μέλλον, συνθήκες που αναπαράγουν ανισότητες και περιορίζουν τη δημοκρατική συμμετοχή. Επιπλέον, η Γενιά Z ενηλικιώθηκε σε μια διαφορετική αλλά εξίσου διαβρωτική συνθήκη, όπου το κόστος κατοικίας και διαβίωσης ψαλιδίζει τις προοπτικές της ζωής της πριν καν αυτές προλάβουν να ξεδιπλωθούν.

Ωστόσο, παρά τους αντίθετους νεοφιλελεύθερους ισχυρισμούς, η εργασία εξακολουθεί να είναι το κυρίαρχο μέσο παραγωγής και αναδιανομής του πλούτου, και η διεκδίκηση σταθερότητας και αξιοπρέπειας στον τομέα αυτό δεν αποτελεί απλώς ένα οικονομικό αίτημα, αλλά θεμελιώδες ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης και δημοκρατίας. Τούτη η παραδοχή υπαγορεύει τις εξής πολιτικές επιλογές:

- Καθιέρωση του 35ωρου χωρίς μείωση των μισθών,

- πλήρης επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων

- εκτεταμένοι έλεγχοι στην αγορά εργασίας,

- στήριξη επενδύσεων που αφορούν ποιοτικές, σχετικά σταθερές και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας,

- κατοχύρωση εργασιακών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων για τους εργαζόμενους στις ψηφιακές πλατφόρμες και στη διανομή,
- καθολική κοινωνική ασφάλιση, αξιοπρεπείς μισθοί και ισχυρό κοινωνικό κράτος,
- κατοχύρωση και επέκταση του δικαιώματος των αδειών για οικογενειακούς και ιατρικούς λόγους.

Οι κοινωνικές αναφορές και οι συμμαχίες μας

Τα κυρίαρχα κοινωνικά συναισθήματα στην εποχή μας είναι το άγχος, η ανασφάλεια και ο φόβος. Άγχος και ανασφάλεια για το εισόδημα, για τη στέγη, για την εργασία, για τα παιδιά, για τη λειτουργία του κράτους, φόβος για το αν η καθημερινότητα θα χειροτερέψει. Σε αυτό το περιβάλλον, οι πολίτες κινητοποιούνται από απλά αλλά ουσιαστικά ερωτήματα: Πώς μπορώ να ζώ σε μια χώρα που κυβερνάται από το ρουσφέτι, την ανομία και τη διαπλοκή; Πώς μπορώ να ανακτήσω τον έλεγχο και την αξιοπρέπεια της ζωής μου; Αυτή είναι η πραγματική αγωνία της νέας κοινωνικής πλειοψηφίας: το γεγονός ότι οι άνθρωποι αισθάνονται καθηλωμένοι, ότι δεν μπορούν να σχεδιάσουν, να εξελιχθούν, να δημιουργήσουν. Και αυτό το συναίσθημα δεν αφορά μόνο τους μη ευνοημένους/ες των αγορών, αλλά και τα μεσαία, τα αγροτικά στρώματα και προπαντός τους νέους και τις νέες, όλες και όλους που αντί να ανέρχονται υποβιβάζονται, που αισθάνονται αόρατοι/ες και δέσμιοι/ες μιας αδρανούς σταθερότητας, η οποία δεν παράγει αποτέλεσμα. Αυτούς τους πολίτες θέλουμε να εκπροσωπήσουμε και η απάντησή μας στον φόβο και στην ανασφάλεια είναι η ανάκτηση μιας ζωής αξιοβίωτης, με σεβασμό για τα μεσαία στρώματα, τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους δημόσιους υπαλλήλους, για τους αυτοαπασχολούμενους μικρομεσαίους στο λιανεμπόριο, για τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα που απαιτούν δίκαιες αμοιβές και συνθήκες εργασίας, για τους χαμένους της παγκοσμιοποίησης και των ασύδοτων αγορών. Δεν αιθεροβατούμε. Αλλά και δεν υπερβάλλουμε όταν σημειώνουμε πως τα τέσσερα πέμπτα της κοινωνίας ακολουθούν καθοδική κοινωνική κινητικότητα και το ένα πέμπτο συνεχίζει την ανοδική του κινητικότητα σε βάρος όλων των άλλων.

Δεν είμαστε αλάθητοι, αλλά ταυτόχρονα είμαστε περήφανοι για το παρελθόν και για τους αγώνες μας. Κυρίως όμως μας ενδιαφέρει το παρόν και το μέλλον των συμπολιτών μας. Γι' αυτό, ζητούμε τη συμμετοχή και την στράτευση των προοδευτικών πολιτών σ' αυτή την προσπάθεια ανατροπής της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας, που εμφανίζει την «τεχνοκρατική διαχείριση» ως τον μοναδικό ορίζοντα του εφικτού. Δημοκρατία χωρίς όραμα και χωρίς συμμετοχή είναι καχεκτική δημοκρατία. Γνωρίζουμε καλά τις δυσκολίες εφαρμογής τέτοιων πολιτικών, αλλά οι δυσκολίες αποτελούν κίνητρο και όχι λόγο υποχώρησης. Η απόδειξη του εφικτού βρίσκεται στην παρακαταθήκη των προοδευτικών κινημάτων:

«Αυτοί τα κατάφεραν τότε. Μπορούμε να τα καταφέρουμε και εμείς σήμερα – και θα το κάνουμε», σημειώνει χαρακτηριστικά ο Μπέρνι Σάντερς αναφερόμενος στις ριζοσπαστικές τομές που μετασχημάτισαν στο παρελθόν την κοινωνία.

Σε μία εποχή κατά την οποία οι πολίτες έχουν κορεσθεί από υποσχέσεις και πλέον δεν τρέφουν προσδοκίες, η πραγματική πολιτική πρόκληση είναι να ενεργοποιηθεί ένας νέος πατριωτισμός, δημοκρατικός, συμπεριληπτικός και συνταγματικός. Ένας νέος πατριωτισμός που θα μετατρέψει τους πολίτες σε δρώσα δύναμη, σε συμμετοχούς και συμμετοχές, συνδιαμορφωτές και συνδιαμορφώτριες της ιστορίας, και όχι σε άβουλους θεατές της. Ένας πατριωτισμός που θα διαπερνά την κοινωνία και θα διαπνέεται από εκείνη τη ριζοσπαστική ευαισθησία για τους αδύναμους της κοινωνίας και για τους νέους, θα αντιστρατεύεται κάθε μορφή αδικίας και αποκλεισμού, αναγνωρίζοντας ότι η αγάπη για τον τόπο είναι άρρηκτα δεμένη με τον σεβασμό στην αξία της ζωής, κάθε ζωής, και ταυτοχρόνως θα εμπνέεται από την ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ένας πατριωτισμός που θεμελιώνεται στην κοινωνική αλληλεγγύη και στο κοινό αίσθημα για την κοινή τύχη όσων εργάζονται και δημιουργούν σ' αυτόν τον τόπο. Μια στράτευση που δεν υποτιμά τους δείκτες της οικονομίας, αλλά τους αξιοποιεί για την ενίσχυση των χαμηλών και μεσαίων στρωμάτων, των νέων ανθρώπων, των δημόσιων υποδομών, της Εκπαίδευσης και της υγείας, της ευημερίας όλων στο πλαίσιο μιας δίκαιης κοινωνίας.

Η γενιά της Ψηφιακής Εποχής

Οι νέες και οι νέοι σήμερα αντιμετωπίζουν μία τριπλή πρόκληση: τις ολοένα και πιο υποβαθμισμένες εργασιακές συνθήκες και το υψηλό κόστος ζωής, την κλιματική κρίση και την ανάδειξη ενός κόσμου όπου η ψηφιακότητα μετασχηματίζει τα πάντα αναγκάζοντας τους να προσαρμοστούν σε μία ριζικά νέα καθημερινότητα. Αυτά τα προβλήματα τα αντιμετωπίζει το σύνολο των πολιτών, επηρεάζουν, όμως, με πολύ διαφορετικούς τρόπους τις νέες και τους νέους, αφού καθένα από αυτά κάνει ακόμη πιο αβέβαιο το μέλλον τους.

Ταυτόχρονα οι ανεκπλήρωτες υποσχέσεις και η ουσιαστική αδιαφορία των καθιερωμένων πολιτικών κομμάτων για τα προβλήματα των νέων, οδήγησε πολλούς νέους και πολλές νέες σε περιθωριοποίηση, σε έναν ατομισμό και σε αδιαφορία –και συχνά στην απόρριψη – για τις διεργασίες στο κεντρικό πολιτικό σύστημα. Έχει, δε, σημασία, να επισημανθεί πως ενώ υπάρχει ένα μεγάλο τμήμα της νεολαίας που αγωνίζεται και επεξεργάζεται ριζοσπαστικές λύσεις για τα προβλήματα, υπάρχουν, ταυτόχρονα, και πολλές ενδείξεις πως οι ιδέες της ακροδεξιάς βρίσκουν γόνιμο έδαφος ιδιαίτερα στις νεότερες ηλικίες, ακόμη και στα σχολεία.

Η νεολαία μπορεί και πρέπει να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα για την ανάπτυξη, τη δημοκρατία και

την πολιτική αλλαγή. Σε αυτή την κατεύθυνση να δεσμευτούμε για μία δέσμη προτάσεων που θα αποτελέσουν το πρώτο βήμα αυτού του διαλόγου με τις νέες και τους νέους:

Έμφαση στην αξία της εργασίας με κοινωνική δικαιοσύνη, ως βασικού παράγοντα ανατροπής της «φθηνής ανάπτυξης». Κρίσιμο στοιχείο είναι η ποιότητα, που συνδέει την ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, την ποιοτική υγεία με την κοινωνική ευημερία και την ανάπτυξη συνολικά.

Να υπερασπιστούμε τους εργαζόμενους κατοχυρώνοντας τις συνθήκες αλλά και το μισθολογικό τους καθεστώς.

Να υπάρχουν γενναίες παροχές για όσους αποφασίζουν να μετακινηθούν από τις μεγάλες πόλεις και να ζήσουν σε πόλεις με πληθυσμό μικρότερο από 30.000 κατοίκους.

Ειδική κάρτα για όλες και όλους μέχρι και 30 ετών, ώστε να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε θεατρικές παραστάσεις, κινηματογράφους, και εκθέσεις.

Να γίνει το σχολείο μία καθημερινότητα που αφορά τις μαθήτριες και τους μαθητές και όχι να συνεχίζεται μία κατάσταση που τους απωθεί.

Τα προγράμματα σπουδών να αντανακλούν τις νέες πραγματικότητες και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες κοινωνικοποίησης και δημιουργικότητας των μαθητριών και μαθητών.

Οι Πανελλήνιες εξετάσεις σταδιακά να καταργηθούν. Δεν είναι δυνατόν να συνεχίζεται το άγχος των νέων για τουλάχιστον δύο χρόνια, η ακύρωση της Γ Λυκείου, τα τεράστια ποσά που δαπανούν οι οικογένειες για την προετοιμασία, για ένα σύστημα που συχνά οδηγεί τους υποψηφίους σε ειδικότητες που δεν τους ενδιαφέρουν.

Να είναι πραγματικά δωρεάν η φοίτηση με πολλαπλή οικονομική ενίσχυση των φοιτητριών και φοιτητών.

Να αξιοποιηθεί με ειδικές ρυθμίσεις το εξαιρετικής ποιότητας ερευνητικό προσωπικό που αποτελείται από νέες και νέους επιστήμονες και δεν έχει μόνιμες θέσεις σε πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα.

Τα παραπάνω δεν αποτελούν ρυθμίσεις που θα λύσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέες και οι νέοι. Αποτελούν, όμως, προϋποθέσεις για να αρχίσει ένας ειλικρινής διάλογος ώστε να συνδιαμορφωθούν οι κατευθύνσεις του νέου πολιτικού υποκειμένου που είναι η σύνθεση της οικολογίας, σοσιαλδημοκρατίας και ριζοσπαστικής αριστεράς.

Η αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης

Η οικολογική κρίση, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η ανάγκη για βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων δεν αποτελούν ξεχωριστό πεδίο πολιτικής, αλλά το νέο υλικό όριο της οικονομίας και

της κοινωνικής συνοχής. Η κλιματική κρίση αποτελεί μια δομική πρόκληση που διαπερνά την οικονομία, την κοινωνία, την υγεία, την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής. Οι συνεχιζόμενες φυσικές καταστροφές – δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, παρατεταμένοι καύσωνες, ερημοποιήσεις – είναι εκδηλώσεις μιας επιταχυνόμενης κλιματικής κρίσης και όχι μιας απλής αλλαγής, για την οποία η χώρα μας δεν έχει ακόμη οικοδομήσει επαρκές σύστημα πρόληψης, ετοιμότητας και ανθεκτικότητας. Η οικολογική μετάβαση απαιτεί στρατηγική και πρέπει να είναι δίκαιη, δημοκρατική και συμμετοχική, όχι τεχνοκρατική ή αποσπασματική. Προϋποθέτει ισχυρή πρόληψη και πολιτική προστασία με αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, αποκεντρωμένες δομές σε δήμους και περιφέρειες, συστηματική αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων, ώστε η χώρα να αποκτήσει πραγματική ανθεκτικότητα απέναντι στις φυσικές καταστροφές.

Παράλληλα, η μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας οφείλει να έχει κοινωνικό και δημοκρατικό χαρακτήρα, με ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων, στήριξη μικρών παραγωγών και διαφανή δημόσια λογοδοσία των έργων, ώστε τα οφέλη να επιστρέφουν στις τοπικές κοινωνίες και να μειώνεται το ενεργειακό κόστος για τους πολίτες. Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων απαιτεί συμμετοχικούς θεσμούς σε τοπικό επίπεδο, προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων και κοινωνικά δίκαιους κανόνες χρήσης γης και νερού. Ταυτόχρονα, οι πράσινες υποδομές – από την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών έως τα έξυπνα δίκτυα ενέργειας και ύδατος – πρέπει να σχεδιάζονται με κοινωνικά κριτήρια, μειώνοντας ανισότητες και ενισχύοντας τη διαφάνεια.

Εμείς εκλαμβάνουμε την οικολογική, την πράσινη και την ενεργειακή μετάβαση όχι ως τεχνοκρατικό σχέδιο, αλλά ως σχέδιο ζωής για την κοινωνία που πρέπει:

- Να μειώνει το κόστος ζωής,
- Να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και να ενισχύει την περιφερειακή ανάπτυξη,
- Να είναι δίκαιο, δημοκρατικό και κοινωνικά συμμετοχικό,
- Με επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με συμμετοχή τοπικών κοινωνιών,
- Με δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας στην περιφέρεια,

- Με προστασία από κλιματικούς κινδύνους και φυσικές καταστροφές,
- Με βιώσιμες πόλεις με καλύτερη ποιότητα ζωής,
- Με παραγωγικό μοντέλο που συνδυάζει ανάπτυξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Ψηφιακότητα και η Τεχνητή Νοημοσύνη θέτουν νέα καθήκοντα

Η επιβεβλημένη από τις αντικειμενικές συνθήκες σύνθεση των τριών ιστορικών κοινωνικών και πολιτικών ρευμάτων του 20ου αιώνα, έχει σήμερα να αντιμετωπίσει μία νέα πραγματικότητα: την Ψηφιακότητα που επανακαθορίζει τα πάντα στις κοινωνίες μας. Η Ψηφιακότητα που είναι κάτι πολύ πιο γενικό από την ΤΝ, αλλάζει συνήθειες, πρακτικές, και αξίες: τον χαρακτήρα της εργασίας, το καθεστώς ιδιοκτησίας για την παραγωγή των υλικών που χρειάζεται η λειτουργία της Τεχνητής Νοημοσύνης, τη ζωή στις πόλεις. Τίποτα πια δεν θυμίζει τον παλαιότερο τρόπο επικοινωνίας των πολιτών. Η επιτήρηση των πολιτών, από το βαθύ κράτος σε συνεργασία με ιδιωτικές εταιρείες αλλά και η καταγραφή κάθε πτυχής της καθημερινότητας μας, αποτελεί μία πρωτόγνωρη απειλή για τη δημοκρατία. Μετασχηματίζει, δε, τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς με τεράστιες συνέπειες για το πολιτικό σύστημα.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) δεν είναι απλώς μια νέα τεχνολογική εξέλιξη. Είναι καταλύτης ισχύος που μετασχηματίζει την παραγωγή, την εργασία, την υγεία, την εκπαίδευση, τις μεταφορές, τη δημόσια διοίκηση και, τελικά, τη λειτουργία της ίδιας της δημοκρατίας. Η πραγματικότητα αυτή απαιτεί πολιτική απάντηση. Το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι αν θα χρησιμοποιήσουμε την ΤΝ, αλλά το ποιος θα την ελέγχει, ποιος αυτή θα ελέγχει και ποιος θα εξυπηρετεί.

Η κοινή μας προοδευτική απάντηση δεν είναι ούτε τεχνοφοβική ούτε άκριτα τεχνοκρατική. Απέναντι στη νεοφιλελεύθερη αντίληψη που αντιμετωπίζει την ΤΝ αποκλειστικά ως εμπόρευμα κάτοχοι του οποίου είναι οι υπερπλούσιοι, ως ιδιωτικό προνόμιο και ανεξέλεγκτο μηχανισμό συγκέντρωσης ισχύος, αντιπαραθέτουμε μια θέση αρχής: η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι παραγωγικός πόρος και αγαθό δημόσιου ενδιαφέροντος το οποίο, δεδομένων και των κινδύνων που κρύβει η ανεξέλεγκτη ανάπτυξή της, θα πρέπει να ρυθμίζεται και να ελέγχεται από τη δημόσια εξουσία. Βασίζεται σε γνώση που έχει παραχθεί συλλογικά μέσα από δημόσια εκπαίδευση, δημόσια έρευνα, πολιτισμό και επιστήμη. Δεν αποτελεί «δωρεά της ανθρωπότητας» προς τις αγορές· είναι κοινωνικό απόθεμα.

Αυτό δημιουργεί την ηθική και πολιτική υποχρέωση, η ΤΝ:

- Να ρυθμίζεται και να ελέγχεται από τη δημόσια εξουσία
- Να διασφαλίζεται η δημόσια, ισότιμη πρόσβαση των πολιτών σε κρίσιμα πορίσματα και εφαρμογές της, ιδίως όταν αφορούν την υγεία, την ασφάλεια, την εκπαίδευση, και τη συμμετοχή στα κοινά.

Είμαστε με το πρωτείο της δημοκρατίας

Οι πολιτικές μας επικεντρώνονται στην υπεράσπιση της δημοκρατίας έναντι του αυταρχισμού και της αντιδημοκρατίας. Χωρίς δημοκρατία καμία συζήτηση για το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να γίνεται. Μια δημοκρατία που επικαλείται μόνον τις πολιτικές ελευθερίες και τον πλουραλισμό, αλλά δεν στηρίζει την ισότητα, τη συμμετοχή και το κοινωνικό κράτος, μια δημοκρατία χωρίς κράτος πρόνοιας και ισχυρούς και αξιόπιστους θεσμούς, χωρίς πραγματική λογοδοσία της εξουσίας και χωρίς ενεργό συμμετοχή των πολιτών, μια τέτοια δημοκρατία είναι σχήμα λόγου, ένδυμα χωρίς σώμα και ψυχή. Η δημοκρατία αποκτά το ουσιαστικό περιεχόμενό της, όταν οι πολίτες είναι ενεργοί συμμετοχοί και συμμετοχές στη διαμόρφωση των δημοκρατικών θεσμών και νιώθουν ασφάλεια εντός τους. Με άλλα λόγια, η δημοκρατία αποκτά το νόημά της, όταν εκφράζει τη λαϊκή κυριαρχία και όχι τα συμφέροντα των ισχυρών. Η κυβερνώσα Αριστερά που επιδιώκουμε, θέλει μια δημοκρατία που με τα λόγια του Ζαν Ζακ Ρουσσώ θα έλεγε πως «κανένας δεν θα πρέπει να είναι τόσο πλούσιος ώστε να μπορεί να εξαγοράσει κάποιον άλλο, και κανένας τόσο φτωχός ώστε να αναγκάζεται να πουλήσει τον εαυτό του».

Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται:

- Ενίσχυση των θεσμών συμμετοχικής δημοκρατίας
- Ουσιαστική ενίσχυση της διάκρισης των εξουσιών
- Θεσμικά αντίβαρα που περιορίζουν τη συγκέντρωση εξουσίας στο εκτελεστικό κέντρο

- Πλήρης διασφάλιση της θεσμικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης

- Διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης

- Συνταγματική κατοχύρωση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη λειτουργία του κράτους και της δημόσιας διοίκησης

- Ενίσχυση των ανεξάρτητων αρχών ως εγγυητριών των δικαιωμάτων, της νομιμότητας και του δημόσιου συμφέροντος

Μόνον έτσι είναι εφικτό να αναστραφεί η δυσπιστία των πολιτών για την πορεία της δικαιοσύνης στη χώρα μας. Βεβαίως, ποτέ δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι Ανεξάρτητες αρχές ενισχύουν, αλλά δεν υποκαθιστούν, την αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Από την άλλη, η καθιέρωση και η ενίσχυση θεσμών συμμετοχικής δημοκρατίας, όπως δημοψηφίσματα με θεσμικές εγγυήσεις και διαβουλευτικές συνελεύσεις πολιτών, επιτρέπουν την ανάπτυξη διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου της εξουσίας χωρίς να ακυρώνουν το πρωτείο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Δίκαιο και ισχυρό κοινωνικό κράτος

Η ύπαρξη ενός ισχυρού κράτους αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δίκαιη ανάπτυξη και την κοινωνική εμπιστοσύνη. Ένα κράτος που αυτοπεριορίζεται στον ρόλο του «νυχτοφύλακα» ή του παθητικού παρατηρητή, ένα κράτος που λειτουργεί ως «επιτελικό» πρόσχημα για τη συγκέντρωση εξουσίας και την παροχή δώρων στο παρασιτικό κεφάλαιο, ένα κράτος απλό «δίχτυ προστασίας» είναι ένα αδύναμο για τους μη ευνοημένους και τους μεσαίους πολίτες. Η πρόοδος δεν μετριέται μόνον με ισολογισμούς, αλλά και με πράξεις που θωρακίζουν την ευημερία. Η δημοκρατία μας αποκτά το ουσιαστικό της νόημα όταν το κράτος μετατρέπεται σε συνεργάτη του πολίτη, ενσωματώνοντας τη ριζοσπαστική ευαισθησία απέναντι στις σύγχρονες διαρθρωτικές αδικίες.

Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται:

➤ Μετάβαση στο Συνεργατικό Κράτος: Αντικατάσταση του συγκεντρωτικού, πρωθυπουργοκεντρικού μοντέλου από ένα κράτος που ενισχύει την ανεξάρτητη Τοπική Αυτοδιοίκηση και την αυτοοργάνωση των κοινοτήτων.

➤ Θωράκιση των Κοινών Αγαθών: Διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του νερού, της προστασίας της γης, της θάλασσας και του αέρα, με προληπτικά έργα υποδομής (αντιπλημμυρικά κ.ά.) πριν ξεσπάσουν μη αναστρέψιμες συνέπειες της οικολογικής κρίσης.

➤ Ολιστικό Πλαίσιο Ασφάλειας: Κατοχύρωση της εργασιακής, περιβαλλοντικής, επισιτιστικής και ενεργειακής ασφάλειας ως θεμελιωδών δικαιωμάτων και όχι ως κενών συνθημάτων.

Εκπαίδευση, Πολιτισμός και Δημοκρατία

Η Εκπαίδευση και ο Πολιτισμός αποκτούν ουσιαστικό περιεχόμενο όταν παύουν να θεωρούνται πολυτέλεια για λίγους και λίγες και αναδεικνύεται σε θεμέλιο της πνευματικής και άυλης ανάπτυξης για το σύνολο της κοινωνίας. Η δημοκρατία εμπνέεται από την ευαισθησία των δημιουργών και θωρακίζεται από την κριτική σκέψη των πολιτών. Με άλλα λόγια, το πολιτιστικό κεφάλαιο αποκτά νόημα όταν συνδέεται με την κοινωνία και το δημόσιο συμφέρον και όχι όταν υποτάσσεται στις λογικές της αγοράς και της ιδιωτικοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό έχουμε ανάγκη από:

➤ Προάσπιση του δημόσιου δωρεάν χαρακτήρα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης απέναντι στην απελευθέρωση της ιδιωτικοποίησης που βαθαίνει τις κοινωνικές ανισότητες.

➤ Διασφάλιση της αξιοπρέπειας στην εργασία για τους εκπαιδευτικούς κάθε βαθμίδας, τους ερευνητές καθώς και τους εργαζόμενους στον πολιτισμό, με δίκαιες αμοιβές που αναγνωρίζουν την κοινωνική τους προσφορά.

➤ Διαφανή κριτήρια στη χρηματοδότηση της τέχνης και του πολιτισμού, που θα εγγυώνται ίσες ευκαιρίες πρόσβασης, παράλληλα με ιδιαίτερη μέριμνα για τους νέους και τις νέες δημιουργούς.

➤ Θεσμική θωράκιση της πρόσβασης στα ψηφιακά αγαθά, ώστε η υπεραξία από τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία να επιστρέφει στην κοινωνία και στην εκπαίδευση.

➤ Αποκέντρωση της πολιτιστικής παραγωγής, με τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας στην περιφέρεια και με σεβασμό στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

➤ Ενίσχυση της συμμετοχικής δράσης των πολιτών στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας των τοπικών κοινωνιών.

➤ Πολιτικές ενίσχυσης της αγοράς του βιβλίου.

Μόνον έτσι είναι εφικτό να αναστραφεί η υποβάθμιση του παιδευτικού μας κεφαλαίου και να οικοδομηθεί ένα εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό, που οφείλουν να λειτουργούν ως πεδία άσκησης ελευθερίας και κοινωνικής κριτικής, ενισχύοντας τους δεσμούς που ισχυροποιούν την κοινωνική συνοχή.

Ένας κόσμος χωρίς έμφυλες διακρίσεις είναι ένας καλύτερος κόσμος

Η οπτική του φύλου και τα δικαιώματα των γυναικών αποτελούν κεντρικό άξονα κάθε πολιτικής δύναμης και ιδεολογίας που σέβεται και αγωνίζεται για τις οικουμενικές αξίες της ισότητας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του ανθρωπισμού. Μέχρι σήμερα, μέσα από τις προσπάθειες του φεμινιστικού κινήματος και τις θυσίες αγωνιζόμενων γυναικών κατακτήθηκαν ουσιαστικές αλλαγές και σημαντικά επιτεύγματα που δεν ωφέλησαν μόνο τις γυναίκες, αλλά το σύνολο της κοινωνίας.

Παρόλα αυτά, οι έμφυλες ανισότητες, η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, οι διακρίσεις είτε λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης ή χαρακτηριστικών φύλου, καθώς και τα δομικά εμπόδια στην εργασία, την υγεία, την εκπαίδευση και την πολιτική συμμετοχή, δεν ανήκουν στο παρελθόν. Είναι σύγχρονες, διαρθρωτικές αδικίες που απαιτούν συνεκτικές, θεσμικά κατοχυρωμένες πολιτικές.

Την ίδια στιγμή, ο αγώνας για την έμφυλη ισότητα παραμένει ημιτελής αν δεν συμπεριλαμβάνει την ολική προστασία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Η πλήρης θεσμική αναγνώριση και η θωράκιση κάθε ατόμου απέναντι στις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης ή χαρακτηριστικών φύλου, αποτελεί αδιαπραγμάτευτο όρο για μια πραγματικά δημοκρατική κοινωνία. Η ορατότητα, η αυτοδιάθεση και η ισονομία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας δεν είναι επιμέρους διεκδικήσεις, αλλά θεμελιώδεις πυλώνες της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Οι πολιτικές ισότητας είναι επένδυση στην κοινωνική συνοχή, στη δημόσια υγεία και στη δημοκρατία. Και αυτή ακριβώς τη βούληση εκφράζουμε υποστηρίζοντας την ισότητα ως κεντρικό άξονα κυβερνητικής πολιτικής.

Εδώ χρειάζονται:

➤ Επένδυση στην οικονομία της φροντίδας στο πλαίσιο ενός ισχυρού κοινωνικού κράτους: δημόσιες επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές που ανακουφίζουν από το βάρος της φροντίδας, το οποίο επωμίζονται δυσανάλογα οι γυναίκες.

➤ Στο ίδιο πλαίσιο, στοχευμένες πολιτικές για τις μονογονεϊκές οικογένειες, με παροχή πόρων και εργαλείων που διασφαλίζουν την κοινωνική τους ένταξη.

➤ Θεσμική θωράκιση κατά της έμφυλης βίας: δημιουργία υποστηρικτικών δομών για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Τροποποίηση του νόμου για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου ώστε η διαδικασία να γίνεται εξωδικαστικά.

➤ Ισχυρό νομικό πλαίσιο που θα περιλαμβάνει τη γυναικοκτονία στον ποινικό κώδικα και θα προωθεί την συναινετική συνεπιμέλεια.

➤ Εμπέδωση της έμφυλης ισότητας στο περιεχόμενο και στις πρακτικές των εκπαιδευτικών θεσμών.

➤ Θεσμική συμμετοχή όσων πλήττονται από τις έμφυλες ανισότητες στη διαμόρφωση των κοινωνικών πολιτικών.